

**Ako viesť rozhovor
s dieťaťom
nad jeho portfóliom**

PRÍRUČKA

Zmysel rozhovoru

Rozhovor je nástrojom reflexie učenia. Pomáha dieťaťu uvedomiť si vlastný pokrok a zdieľať úspechy. Je skúsenosťou, ktorá posilní jeho sebadôveru a radosť z učenia.

Učiteľovi poskytuje spätnú väzbu o tom, čo dieťa prežíva, ako myslí a cíti. Jeho úlohou je vytvoriť priestor pre hlas dieťaťa, viesť ho k uvedomeniu si vlastných schopností a podporovať vnútornú motiváciu.

Zásady rozhovoru

- Bezpečné prostredie: rozhovor sa vedie v pokojnej atmosfére, kde dieťa cíti prijatie a istotu.
- Partnerstvo: učiteľ je sprievodca, nie hodnotiteľ. Rozhovor má byť dialógom, nie skúšaním.
- Rešpekt k tempu dieťaťa: dieťa má dostatok času na premýšľanie, odpoveď a vyjadrenie.
- Pozitívna orientácia: zameriavame sa na pokrok, silné stránky a proces učenia, nie na chyby.
- Autenticita: používame jednoduchý, zrozumiteľný jazyk, ktorý dieťaťu umožňuje porozumieť a prežiť úspech.

Odporúčané postupy

- Otvorenie rozhovoru

Učiteľ sa dieťaťa opýta otvorenou otázkou: - Ktorý obrázok by si mi chcel dnes ukázať? Na čo si v tomto portfóliu najviac hrdý?

- Vedenie reflexie

Povzbudzujúce otázky: - Ako si to robil? Čo ti išlo ľahko a čo bolo náročnejšie? Čo by si chcel skúsiť nabudúce? Učiteľ pomenúva proces učenia: - Vidím, že si použil nové farby. Pamätáš, ako si minulý týždeň ešte nevedel tento tvar a teraz sa ti to podarilo?

- Podpora sebavedomia

Učiteľ oceňuje úsilie, nie iba výsledok: - Veľmi si sa snažil dokončiť túto úlohu. Nevzdal si sa, aj keď to bolo ťažké.

- Ukotvenie učenia

Učiteľ podporuje spájanie nových skúseností s reálnymi situáciami, ktoré dieťa pozná.

Odporúčané otázky v troch úrovniach náročnosti

- Jednoduché otázky (3–4 roky)

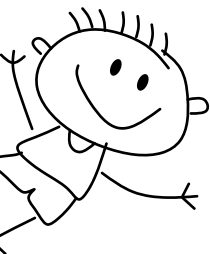
Ktorý obrázok by si mi ukázal? Čo je na obrázku? Akou farbou si kreslil? Ako si sa cítil, keď si to robil? Kde ešte si videl takúto farbu?

- Mierne náročné otázky (4–5 rokov)

Ktorá práca sa ti páči najviac? Ako si to urobil? Čo si robil najskôr a čo potom? Čo ti robilo radosť? Kedy si použil rovnakú farbu alebo tvar?

- Rozvíjajúce otázky (5–6 rokov)

Ktorú prácu by si ukázal rodičom a prečo? Čo bolo pri tom najťažšie? Čo by si chcel skúsiť nabudúce inak? Kedy si sa cítil hrdý na túto prácu? Ako by to naučil kamaráta?

V praxi môže učiteľ začať jednoduchšími otázkami a postupne prejsť k rozvíjajúcim, ak vidí, že dieťa reaguje ochotne a so záujmom.

Mini-zoznam otázok

Čo sa ti na tejto práci páči?

Ako si sa pri tom cítil?

Kto ti pomohol? Ako?

Čo by si chcel ukázať rodičom?

Na čo si hrdý zo všetkého najviac?

Rozhovor by mal byť krátky (5–10 minút) a primeraný veku dieťaťa. Neodporúča sa viesť rozhovor v skupine, pokiaľ cieľom nie je spoločné zdieľanie. Učiteľ si môže viesť stručné poznámky pre sledovanie pokroku. Rodičom možno sprostredkovať výstupy rozhovoru, aby videli silné stránky a rast dieťaťa.

Čomu sa vyhnúť

Neporovnávať deti medzi sebou.

Nepoužívať hodnotiace nálepky („toto je pekné/nepekné“).

Nenaliehať, ak dieťa nechce hovoriť – rešpektuj jeho tempo.

Neprerušovať, keď sa dieťa snaží vysvetliť.

Ukážky rozhovorov

Dieťa prezentuje kresbu

Dieťa: „Toto je môj dom.“

Učiteľ: „Povedz mi o dome viac. Kto v ňom býva?“

Dieťa: „Ja a moja mama.“

Učiteľ: „Ako si si vybral tieto farby?“

Dieťa: „Lebo mama má rada červenú.“

Učiteľ ocenil detaily a prepojil tvorbu dieťaťa so skúsenosťami.

Dieťa opisuje náročnú úlohu

Učiteľ: „Vidím, že si staval vysokú vežu.
Ako sa ti to podarilo?“

Dieťa: „Najskôr spadla, potom som skúšal
znova.“

Učiteľ: „Nevzdal si sa, aj keď to bolo ťažké.
Čo ti pomohlo, aby sa už nezrútila?“

Dieťa: „Dal som dole veľké kocky a dal som
menšie.“

Učiteľ pomenoval vytrvalosť a stratégiu.

Reflexia

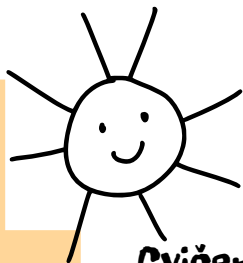
Učiteľ: „Ktorú prácu by si chcel ukázať rodičom?“

Dieťa: „Tento obrázok s lietadlom.“

Učiteľ: „Čo sa ti na ňom páči najviac?“

Dieťa: „Že som ho nakreslil sám, bez pomoci.“

Učiteľ podporuje pocit hrdosti a samostatnosť.

Cvičenia pre učiteľku

Preformuluj otázky

Úloha: Premeň zatvorené otázky na otvorené.

Zatvorená otázka

Páči sa ti to?

Urobil si to sám?

Je to hotové?

Otvorená verzia

Čo sa ti na tom páči?

Ako si to robil?

Čo by si ešte chcel pridať?

Pozorovanie a pomenovanie

Úloha: Pozri si prácu dieťaťa a napíš 3
neutrálne popisy, bez hodnotenia.

Príklad:

Použil si veľa modrej farby. Všetky tvary sú
okolo stredu. Pridal si postavu, ktorá má ruky
hore.

Trénuje sa pozorovanie namiesto hodnotenia.

Modelový rozhovor

Úloha: V dvojici si rozdeľte roly – „dieťa“
a „učiteľ“.

„Dieťa“ ukáže kresbu (alebo predstiera).
„Učiteľ“ vedie rozhovor podľa zásad
(otvorené otázky, ocenenie procesu).
Následne sa vymeníte a spoločne
zhodnotíte, čo sa podarilo.

Reflexia po rozhovore

Po rozhovore s dieťaťom si odpovedz:

Pri ktorých otázkach sa dieťa najviac
rozhovorilo?

Ako som pomenoval jeho úsilie?

Čo by som nabudúce mohol urobiť inak?

Rozhovor nad portfóliom má byť pre dieťa
radostným zážitkom. Dieťa si má odniesť pocit
úspechu, že jeho učenie má hodnotu a zmysel.

Odporúčaná literatúra a zdroje

Carr, M. (2001). Assessment in Early Childhood Settings: Learning Stories. London: Paul Chapman Publishing.

OECD (2021). Starting Strong VI: Supporting Meaningful Interactions in Early Childhood Education and Care.

Katz, L. & Chard, S. (2013). Engaging Children's Minds: The Project Approach.

PaedDr. Žaneta Kunštárová
www.maledietavelkysvet.sk